Ն. 1027 — 1888 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 22 ՇԱԲԱԹ — 1306 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 28 — ՏԷՕՐՏԻՆԱՅԻ ՄԷՋ

20 ԿՈՊԵԿ

ՀԷՐԻՏԷԻ ՇԱՐԳԻՉ

20 ԿՈՊԵԿ

ԲՈԼԻՍԻԿԻՑԷ ՄԻԼԻՑԷ ԹԻՒՃԱՌԻՑԷ ՍԱՐՐԱՖԻՑԷ ՎԷ ԻԼՄԻՑԷ

ԵՐԿՇԱԲԹԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

ԱՊՕՆԷ ԳԻՆՔԱԼԱՐԸ

	12 ԱՄԻՍ	6 ԱՄԻՍ	3 ԱՄԻՍ
ՍԹԱՄՊՈՒԼ	140 ՂՐՇ.	70 ՂՐՇ.	40 ՂՐՇ.
ԹԱՇՏԱ	200 »	100 »	

Մէջիտիէյէ 20 ղրուշտան

ԻԼԱՆԱԹ ԳԻՆՔԱԼԱՐԸ

Լինելի, Հնդի վէ Շինգի սահ՝ 7½ ղրշ. 6
Միւնգիւ սահիպէ 11ի 10ր. հա. » 3

Մէվատոը նաֆիյա տարի պէնտիէ մէճլանէն գասպուլ օլունճագ վէ տէրմ օլունմայան էվրաք իատէ օլունժայաճագ տրը։

Խարթիանէի, Սթամպոլոս Պապը Ալի ճատրէսինէ նուէրը 20 Ֆիվէլէկան մաթպասընա տրը։ Քեաֆիֆէի մէվատ հագդրնա կազէթանըն սահիպ վէ մէսուլը ՅԻՐԻԱՆ ՃԻՎԷԼԷԿՕՒՆԱ միւրաճաաթ օլունա։

ԿԻՒՆԼԻՒԲ ՀԱՎԱՏԻՍ ՊՈՒԼԿԱՐԻՍԹԱՆ

Գուլկար հիւքիւմէթի՝ Շարգ շէնտրքէրլերի իւճրէթ թարիֆալարընդ թէնղիլենի թայէպ իթիւրկի մաքիւմ օլուպ, Շարգ շրմէնտրքէրլերի գումբանեասը իսէ, Գուլկար թարիֆալարընդն տահա եւբէք օլտրդընը պիլպէ.յան, Գուլկար թարիֆալարընդն թէնգիլ իտիմէսինի Պապը Ալիսէն թալեպ էյլէմիշ օլմաղը, Սատրազամ հազրէթլէրի՝ գումբանեանդն թալեպի՝ մուվաֆքէդը սրհէթ օլուպ օմտարդընդն թէգադիմ իչուն պիր գոմիսիոն թէշքիլինի էմր իթմիշ տրը։

Իշպու գոմիսիոնտա Գուլկար հիւքիւմէթի թարաֆընտան Տէրսատէթ գարու քէմիսիւսաը Մ. Վուլգովիչ հազրը պուլընճագ տրը։

Կէչէն սալը կիւնիւ բրէնս Ֆէրտինանդընդն Մակեդոնիա հուտուտընտա Քիւսթէնտիլ հարէքէթ իմտիկինի տիւն եազմըշ իտիք։

Գուլկար մէնպարընտան ալընան մաւլիմաթա կէօրէ, բրէնսին պու սէյահաթընտան մագսէտ՝ մուգատտէմա Սթրումսքի նամընը հայիզ օլուպ մուախէրէն Լիւօ նամընը ալան ասքէր ալայընա եէնի պիր պայրագ թէսիմի մատտէսի իտիր։ Իշպու ամայ՝ 1886 օգոստ. 21 իսեանընա իշ թիրաք իտուպ, քէնտի պայրաղը օվագթ բարչալանմըշ իտի։

Բրէնս Ֆէրտինանդն բէֆագաթընտա հարպիւտ նազրը Մ. Մութգուրօֆ տահի պուլընըյօր իտիշ։

Սօֆիատան եազըլարընդնա կէօրէ, բրէնս Ֆէրտինանտ կէչէն հաֆթա ճումաա կիւնիւ մուհաֆազալ զաթիւէսինէ մէմուր օլան ասքէր միւբէգմէնէ տահի եէնի պիր պայրագ իթա էյլէմիշ տրը։ Իշպու պայրաղընդն թէսիմ բէսմի՝ Սօֆիա ճիվարընտա վագը սիվարի գէշլասընտա իճրա օլընմըշ, վէ պունտա բրէնսին վալիտէսի բրէնսէս Գէլմանթին, հէյէթը վիւքէլա, սէրայ մէմուրլարը, երքէքանը հարպ զապթանը, Սօպրանիյէ մէճլիսի բէյսի վէ պիր խայլը մէպուս վէ զեվաթը սարէբ հազրը պուլընմըշլար տրը։

Բէսմին խիթամտա բրէնս՝ գէշլանընդ զապթանընը թաամա տավէթի էյլէմիշ, վէ իշպու թաամտա բրէնսէս Գէլմանթին իլէ պիր խայլը մէմուրիին տահի հազրը պուլընմըշլար՝ տրը։

Բրէնսէս Գէլմանթին՝ եարընն Վիէննայա միւթէվեճիհէն Սօֆիատան հարէքէթի իտէճէք իտիշ։

Մ. ԿԷՖՔԷՆ

Պէրլինտէն Բարիզին Ս—ը կազէթասընա եազըլարընդնա կէօրէ, Այէմանիա իմբէրաթօրը սիւթէվէֆա իչիւնճու Ֆրէտերիգին ժուրնալընը նէյր իթմէսինտէն տօլայը Մ. Կէֆքէն նամ զաթրն թահթը թէվգիֆէ ալընմասը՝ Այէմանիանդն պաղը սունուքը էհալիսի պէ.յինտէ սուի թէէսիրի մուճիպ օլտրդընտան, Նը Ֆոյ Ալէքսանդր Զայրոնդ իշպու սուի թէէսիրի թախիֆի իչիւն աթիտէքի ֆըդրայը նէյր իթմիշ տրը։

«Յօգթ. Կէֆքէն՝ Պէրլինտէ Մօապիթ հապսխանէսինտէ 15 նուէմբերը օտատա մահպուս տրը։ Մէզքիւբ օտա՝ պէօյիւք պիր օտա գատար կէնիշ օլուպ, իթթիսալինտէ մահպուսընդ պիր տէ եաթագ օտաստ վար տրը։ Մէզքիւբ օտա՝ միւնասիպ պիր սուրէթտէ տէօչէնմիշ օլուպ, հիչ պիր շէյ նօգսան տէյիլ տիր։

«Մ. Կէֆքէնին պօղազ մասրաֆը քէնտինէ ահտ օլուպ, խասթամիզաճ օլտրդը իչիւն պէօյիւք միւասատաթա մազհար օլմուշ տրը։ Պունտան մատտա մումգիւն իսթէսիկի գատար եազը եազմաղա մէեդուն օլուպ, եալընդզ խուսուսի մէքթուպլարը նազարը թէթիչտէն կէչիրիլմէքտէ տիր։ Քէզալիք Մ. Կէֆքէն՝ սաիր մահպուսլարտան միւսթէնա օլարագ կիւնտէ պիր գաչ սաաթ սէրպէստ օլուպ, հասպխանէնին պաղչէսինտէ կէզէպիրմէքտէ, վէ սաիր մահպուսլար իլէ պէրլիքտէ կէզմէյէ մէճբուր պուլընմամագտա տրը։»

ՊԱՐՕՆ ՀԻՐԾ ՄԷՍԷԼԷՍԻ

Մէսմուաթա կէօրէ, Պանգը Օսմանի միւտիրի Մ. Տրմօ ճէնապէրի՝ հիւքիւմէթը Սէնիյէ իլէ Պարօն Հիրշ պէ.յինտէ մէվճուտ օլան մէսաիլը միւնազիւնճիհանընդ թէսվիյէսինէ պիլ միւտախէլէ, մէսաիլը մէվճուտէնին քեամիլէն վէ սուրէթը գաթիյէտէ թէսվիյէսի իչիւն հիւքիւմէթը Սէնիյէ.յէ 23 միլեօն ֆրանգ թէէտիյէ իտիմէսի էսասը իւզէրինէ գարիպէն Պապը Ալիսէ պիր սուրէթը թէսվիյէ ալըգ իտէճէք իմիշ։

Մէպլաղը մէզպուրընդ 18 միլեօնընը՝ Պարօն Հիրշ, վէ 5 միլեօնընը՝ Իլթիսաղ գումբանեասը թէէտիյէ իտէճէք օլուպ, գումբանեաի մէզքիւբ՝ մէզքիւբ Իլթիսաղ խաթրընընդն հիւքիւմէթը Սէնիյէ թարաֆընտան իչթիրասը իչիւն ագտ օլունճագ մուգավէլէ սրրասընտա մէպլաղը մէզպուրը տասիլը հիսաաբ իտէճէք տիր։

ԱԼԷՔՍԱՆԴԱՐ ԻԼԷ ԶԱՆԶԻՊԱՐ ԱՐԱՊԼԱՐԸ

Զանզիպարտա մուգիմ Այէմանիա գօնսօլօսը՝ Զանզիպարտա վուդուա կէէլէն գարըշրգիւրլար հագդընտա Այէմանիա տէվլէթինէ իչի բարթթօ կէօնտէրմիշ օլուպ, պունլարտա աթիտէքի թաֆիլաթ վէրիմիշլիր։

«Կէօրիւնիյէտ գարըշրգիւրլար՝ Մէհմէտ Պիշլին նամընտա պիր ըէիս թարաֆընտան Բանկանի նամ՝ գարիյէ գուրպինտէ թէրթիպ օլընան պէօյիւք պիր ճէմիյէթին նէթիճէսի տիր։

«Իշպու իճթիհատան էվվէլ Արապլար՝ Ժէնէրալ Մահէվ իլէ պիր մէզտար ասքէրին թահթը մուհաֆազասընտա օլարագ Զանզիպար հիւքմտարը թարաֆընտան կէօնտէրիլէճէք պիր վալինն հիւքիւմէթինի թանզիմագ նիյէթինտէ իտիլէր։ Մէզքիւբ իճթիհատան սոնրա վալիի մուահիլէ.յհ իլէ ումումի էվրօպալիլար ալէյհինտէ պէօյիւք պիր իսեան զուհուրա կէլիպ, Ժէնէրալ Մահէվսին գաթիլինէ բահագ գալմըշ իսե տէ, Ժէնէրալը մուահիլէ.յհ՝ քէնտի ասքէրինին ճէսարէթի սայէսինտէ գուրթուլուպ, ասասքիրը մէրգու

ՎԱՀԱՆՈՒ ԺԱՆԳԱՎԱՂՋԳԻՐ

ՀԵՑԵԿՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ԳԻՐՔ

ԱՌԱՆՑՔԱՅԻՆ ԿԱՊԱՆԴԱՆ

ՀԵՑԵԿՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հրամայեցի, որ ամենայն ոք, որ ինձ հետ գնայ Սիրիայ երկիրը,

նին խատէսինի արզու եթտիքլէրինի պէյան էյլէմիշլէր տիր։

——

Բօմատան Ճերմանիա— կազէթասրնա վէրիլէն մալիւմաթա կէօրէ, Բաբա՝ Ֆրանսա բէյիը ճիւմհուրը Մ. Գարնոյա պիր նամէի մախսուս կէօնտէրիպ, իթիլաֆրեաանէ պիր բոլթիգա մէսլէքի իսթիյար էյլէմէսինի թավսիյէ իթմիշ տիր։

——

Պէրլինին մէրքէզ բոսթախանէսինտէ պու քէրրէ պէօրիւք պիր սըրգաթ վուգու պուլմուշ տըր։ Տէրուենտէ քիւլլիյէթլի էմանէթ պուլունան պիր մէթրօ պօյունտա պիր բոսթան մէսիրը էլթա չանթասը՝ բոսթա մէմուրը էլպիսէսինի կիրնմիշ պիր խըրսըզ թաքիստան օրգաթ օլընմըշ տըր։ Մէգքիւր չանթատա Ալէմանիա խարիճիկ նէգարէթինին զայէթ միւհիմ էվրագը մէվճուտ օլուպ, էվրագը մէզկուրէ՝ Բարիզտէ մուգիմ Ալէմանիա սէֆիրի թարաֆընտան պիր մէմուրը մախսուս մարիֆէթիյլէ Պէրլինէ կէօնտէրիլմիշ իմիշ։ Զանթա՝ էրթէսի կիւն չայտա պուլընմըշ օրուպ, խըրսըզ եալընըզ բարալարը ալըպ էվրագա տօգունմամըշ տըր։

ԻԼԹԱՐ

ԵՒՆԻ ԱՈՕՆԷՄԱՆ ՕՐԻՍԱՔԸ

Մ՝ոտալ Իլիւ

12	այլըգ	զրուշ	140
6	»	»	70
3	»	»	40

Թաշը- Իլիւ

12	այլըգ	զրուշ	200
6	»	»	100

ԲՆԱԽՕՍԱԿԱՆ

Հանճարներու մասին մինչեւ հիմայ ընդարձակ գրեցինք։ Այսու հանդերձ կան ուշադրութեան արժանի ուրիշ կէտեր ալ զորս չենք կրնար զանց առնուլ։

Նախ և առաջ բնախօսական կրեւորագոյն և հետաքրքրութեան արժանի սա հարցումն ընելու իրաւունք ունիմք թէ՝ ի՞նչ բանի համար է որ, մինչեւ այսօր մտաւորական մշակութենէ ամբողջովին զուրկ և կատարելապէս վայրենի ցեղերու մէջ ալ չեն տեսնուած հանճարաւոր, տաղանդաւոր և կամ մտային բարձրագոյն կարողութիւններով օժտեալ անձնաւորութիւնք։ Ի՞նչ կրնայ ըլլալ բնախօսական այն դաղտնիքին պատճառն։

Արդարեւ, քանի որ հանճարն՝ ժառանգական պատճառներու միջնորդութեամբ միայն գոյութիւն առած բնական ձիրք մ՝է, ի՞նչ բանի համար է որ ժառանգական մի և նոյն զուգադիպութիւնք վայրենաց մէջ ալ չեն պատահած մինչեւ ցարդ և պատահելիք ալ չունին։ Բացատրեմք։

Հանճարն, դար մը, դարու կէս և կամ երկու դարերու միջոցի մէջ, մարդկային ընտանիքին ծանր և ատիճանաբար ձեռք բերած մտաւորական ստացուածոց մէկ մասնաւորութիւնն է անհատի մը ուղեղին մէջ՝ ժառանգական կարգ մը պատճառներու միաւորութեամբն։

Մեծամեծ հանճարք, մտաւորական հաստատուն և հարուստ կարողութիւններով օժտեալ ուղեղներ, իրարմէ հեռաւոր միջոցներու մէջ միայն կրնան երեւան գալ։ որովհետեւ մարդկային ընտանիքին պատկանող անհատից մէկ երկու դարերու միջոցին՝ սերունդ առ սերունդ ստացած մտային զարգացման արդիւնքն եղող մասնակի գիտերուն բովանդակութիւնն է որ՝ օր մ՝ալ, իրեւ հանճար՝ անհատի մը ուղեղին մէջ տպաւորեալ պիտի արտայայտուի։

Արդարեւ, ինչպէս որ ծառ մը, իւր պտուղը տալու համար որոշեալ ժամանակի մը պէտք ունի, նոյնպէս ալ հանճարք՝ սահմանեալ միջոցներու պէտք ունին դոյութիւն առնելու և արտայայտուելու համար։

Բայց ինչպէս որ սոյն ծառն՝ իւր պտուղը տալու չափ կատարելութեան հասնելու համար յեղաշրջում մ՝ունի կատարելիք նոյն սահմանեալ միջոցին մէջ, օդէն, հողէն, ջրէն ընդունելով այս մասին պէտք ունեցած սնունդը։ Նոյնպէս ալ մարդկային ընտանիքին պատկանող անհատից մտաւորական զարգացումն, մշակութիւնն՝ ամէն մարդու չէ երբէք տրուած։

Չէ տրուած նաև ամէն մարդուն բաղմարդիւն, բազմածնունդ և ստեղծագործ երեւակայութիւնն որ կը ղանայ գիտական, արուեստական մեծամեծ կարծիքներ, ենթադրութիւնք և զանս հակակշռելու, դատելու և հաստատելու համար դրական տրամաբանական լաւագոյն և իմաստալից միջոցներ։ Անհատական ճիգ և աշխատութիւնք այս հանգամանաց և ոչ մին չեն կարող ստեղծել անհատին ուղեղին մէջ։ անհատական ճիգ և աշխատութիւնք ինչ որ կը դանեն ուղեղին մէջ ի ծրնէ, զանոնք միայն կրնան մշակել և զարգացնել, անոնց մշակութեան և կարողութեան սահմանները ընդարձակել, առանց երբէք կարենալ ըստեղծելու ա՛ն կարգի ընդունակութիւնք և տրամադրութիւնք՝ որոց սերմերն չէ դրած հոն ժառանգականութիւնն։

Մէն մի սերունդի զաւակներն, իւրեանց պատկանած ցեղին՝ մինչև այն տեղն ստացած մտաւորական մշակութեան և զարգացման մակարդակն կրնան ժառանգել։ այսինքն, մէն մի սերունդի պատկանող անհատք կը գտնուին մտային այսպիսի մթնոլորտի մը մէջ, զոր կրնան իւրացնել, առանց երբէք զգալապէս նորա սահմաններէն անդին անցնելու։ Բայց այն անհատն՝ որ հանճարաւոր ստեղծագործ երեւակայութեան տէր անձինք՝ կը խրոխտան, կը զոռոզանան, կը հպարտանան և արհամարհանօք կը նային ուրիշներու։ Հոգ չէ, թո՛ղ ուզածնուն չափ պարծենան, հպարտանան ողորմելիներ։ թո՛ղ ուզածնուն չափ մեծ տեսնեն իւրեանց անհատական աշխատութեան ընչին և նշանակութենէ զուրկ արդիւնքն։ Ասոնց բոլորն ալ անհը-բաժեշտ է իրրեւ ազգու և բարոյական խթան մարդկութիւնը աշխատութեան մղելու և ապագայ հանճարներուն համար հարկ եղած մտաւորական սնունդն քիչ քիչ մատակարարելու և յեղաշրջումն կատարելու և լրացնելու համար։

Այսպիսի՛ն ան ատեն միայն կարեկցութեան արժանի և ողորմելի դիրքի մը մէջ կը գտնուին, որ ատեն որ՝ օր մ՝ալ ինքզինքին բնաւ կարեւորութիւն չտուող մեղմ, համեստ, արտաքին ցոյցերու կարեւորութիւն չտուող, բայց մտաւորական վսեմ, փայլուն և բարձր կարողութիւններով օժտեալ հանճարաւոր անձի մը երեւան գալովն, մինչեւ ան ատեն վայելած սուտ հմայքնուն անայտ լինին ցաւօք սըրտի տեսնեն և ապշին։ Հանճարք՝ մարդկային սեռին մտաւորական յեղաշրջման ճանապարհին վրայ, հաւասար հեռաւորութեամբ շարուած մտաւորական լոյսերու մէկ մէկ կայարաններ են, լուսեղէն կայարաններ կամ ջահեր՝ որոց լուսովը կարող է մինչեւ վերջը քալել մարդկութիւնը նոյն դժուարընթաց ճանապարհին մէջ։

Անհատական մասնակի և մշտատեւ աշխատութիւնք են՝ որ մեծամեծ հանճարներու յօրինման համար հարկ եղած մտային սնունդն տակաւ առ տակաւ կը պատրաստեն, յեղաշրջումն կը կատարեն։ Եւ աւասիկ ճիշդ այս պատճառաւ է որ մտաւորական մշակութենէ և զարգացումէ զուրկ՝ անշարժութեան դատապարտեալ վայրենի ցեղերու մէջ՝ հանճարք անծանօթ բաներ են։ Եւ դարձեալ այս պատճառաւ է որ մէկ կամ մէկ ու կէս դարերու միջոցի մէջ հազիւ մտային զօրաւորագոյն կարողութիւններով օժտեալ և հանճարաւոր տիտղոսը կրելու կատարելապէս արժանի անձնաւորութիւն մը կրնայ երեւան գալ, մինչեւ իսկ ամենէն լուսաւորեալ ազգաց մէջ։

Իրաւ է որ, մարդ վարժութեամբ մինչեւ մէկ ատիճան ամէն բան քիչ շատ լաւ քննադատելու սովորութիւնն և փափաքը կրնայ ստանալ։ բայց իրերուն, երեւոյթներուն, եղելութեանց և ո և է դիտական խնդրոց մէջ դանուած ճշգրիտ յարակցութիւնքն, կեղծ նըմանութիւնքն, տարբերութիւնքն, իրարմէ ամենակատարեալ ճշդութեամբ և մանրամասնութեամբ ուսումնասիրելու մտաւորական ոյժն, կարողութիւնն՝ ամէն մարդու չէ երբէք տրուած։

Զէ տրուած նաև ամէն մարդուն բաղմարդիւն, բազմածնունդ և ստեղծագործ երեւակայութիւնն որ կը ղանայ գիտական, արուեստական մեծամեծ կարծիքներ, ենթադրութիւնք և զանս հակակշռելու, դատելու և հաստատելու համար դրական տրամաբանական լաւագոյն և իմաստալից միջոցներ։ Անհատական ճիգ և աշխատութիւնք այս հանգամանաց և ոչ մին չեն կարող ստեղծել անհատին ուղեղին մէջ։ անհատական ճիգ և աշխատութիւնք ինչ որ կը դանեն ուղեղին մէջ ի ծրնէ, զանոնք միայն կրնան մշակել և զարգացնել, անոնց մշակութեան և կարողութեան սահմանները ընդարձակել, առանց երբէք կարենալ ըստեղծելու ա՛ն կարգի ընդունակութիւնք և տրամադրութիւնք՝ որոց սերմերն չէ դրած հոն ժառանգականութիւնն։

Մէն մի սերունդի զաւակներն, իւրեանց պատկանած ցեղին՝ մինչև այն տեղն ստացած մտաւորական մշակութեան և զարգացման մակարդակն կրնան ժառանգել։ այսինքն, մէն մի սերունդի պատկանող անհատք կը գտնուին մտային այսպիսի մթնոլորտի մը մէջ, զոր կրնան իւրացնել, առանց երբէք զգալապէս նորա սահմաններէն անդին անցնելու։ Բայց այն անհատն՝ որ հանճարաւոր ստեղծագործ երեւակայութեան տէր անձինք՝ կը խրոխտան, կը զոռոզանան, կը հպարտանան և արհամարհանօք կը նային ուրիշներու։ Հոգ չէ, թո՛ղ ուզածնուն չափ պարծենան, հպարտանան ողորմելիներ։ թո՛ղ ուզածնուն չափ մեծ տեսնեն իւրեանց անհատական աշխատութեան ընչին և նշանակութենէ զուրկ արդիւնքն։ Ասոնց բոլորն ալ անհըբաժեշտ է իրրեւ ազգու և բարոյական խթան մարդկութիւնը աշխատութեան մղելու և ապագայ հանճարներուն համար հարկ եղած մտաւորական սնունդն քիչ քիչ մատակարարելու և յեղաշրջումն կատարելու և լրացնելու համար։

Այսպիսի՛ն ան ատեն միայն կարեկցութեան արժանի և ողորմելի դիրքի մը մէջ կը գտնուին, որ ատեն որ՝ օր մ՝ալ ինքզինքին բնաւ կարեւորութիւն չտուող մեղմ, համեստ, արտաքին ցոյցերու կարեւորութիւն չտուող, բայց մտաւորական վսեմ, փայլուն և բարձր կարողութիւններով օժտեալ հանճարաւոր անձի մը երեւան գալովն, մինչեւ ան ատեն վայելած սուտ հմայքնուն անայտ լինին ցաւօք սըրտի տեսնեն և ապշին։ Հանճարք՝ մարդկային սեռին մտաւորական յեղաշրջման ճանապարհին վրայ, հաւասար հեռաւորութեամբ շարուած մտաւորական լոյսերու մէկ մէկ կայարաններ են, լուսեղէն կայարաններ կամ ջահեր՝ որոց լուսովը կարող է մինչեւ վերջը քալել մարդկութիւնը նոյն դժուարընթաց ճանապարհին մէջ։

Անհատական մասնակի և մշտատեւ աշխատութիւնք են՝ որ մեծամեծ հանճարներու յօրինման համար հարկ եղած մտային սնունդն տակաւ առ տակաւ կը պատրաստեն, յեղաշրջումն կը կատարեն։ Եւ աւասիկ ճիշդ այս պատճառաւ է որ մտաւորական մշակութենէ և զարգացումէ զուրկ՝ անշարժութեան դատապարտեալ վայրենի ցեղերու մէջ՝ հանճարք անծանօթ բաներ են։ Եւ դարձեալ այս պատճառաւ է որ մէկ կամ մէկ ու կէս դարերու միջոցի մէջ հազիւ մտային զօրաւորագոյն կարողութիւններով օժտեալ և հանճարաւոր տիտղոսը կրելու կատարելապէս արժանի անձնաւորութիւն մը կրնայ երեւան գալ, մինչեւ իսկ ամենէն լուսաւորեալ ազգաց մէջ։

Արդարեւ, ինչպէս որ ծառ մը, իւր պտուղը տալու համար որոշեալ ժամանակի մը պէտք ունի, նոյնպէս ալ հանճարք՝ սահմանեալ միջոցներու պէտք ունին դոյութիւն առնելու և արտայայտուելու համար։

Բայց ինչպէս որ սոյն ծառն՝ իւր պտուղը տալու չափ կատարելութեան հասնելու համար յեղաշրջում մ՝ունի կատարելիք նոյն սահմանեալ միջոցին մէջ, օդէն, հողէն, ջրէն ընդունելով այս մասին պէտք ունեցած սնունդը։ Նոյնպէս ալ մարդկային ընտանիքին պատկանող անհատից մտաւորական զարգացումն, մշակութիւնն՝ ամէն մարդու չէ երբէք տրուած։

Զէ տրուած նաև ամէն մարդուն բաղմարդիւն, բազմածնունդ և ստեղծագործ երեւակայութիւնն որ կը ղանայ գիտական, արուեստական մեծամեծ կարծիքներ, ենթադրութիւնք և զանս հակակշռելու, դատելու և հաստատելու համար դրական տրամաբանական լաւագոյն և իմաստալից միջոցներ։ Անհատական ճիգ և աշխատութիւնք այս հանգամանաց և ոչ մին չեն կարող ստեղծել անհատին ուղեղին մէջ։ անհատական ճիգ և աշխատութիւնք ինչ որ կը դանեն ուղեղին մէջ ի ծրնէ, զանոնք միայն կրնան մշակել և զարգացնել, անոնց մշակութեան և կարողութեան սահմանները ընդարձակել, առանց երբէք կարենալ ըստեղծելու ա՛ն կարգի ընդունակութիւնք և տրամադրութիւնք՝ որոց սերմերն չէ դրած հոն ժառանգականութիւնն։

Մէն մի սերունդի զաւակներն, իւրեանց պատկանած ցեղին՝ մինչև այն տեղն ստացած մտաւորական մշակութեան և զարգացման մակարդակն կրնան ժառանգել։ այսինքն, մէն մի սերունդի պատկանող անհատք կը գտնուին մտային այսպիսի մթնոլորտի մը մէջ, զոր կրնան իւրացնել, առանց երբէք զգալապէս նորա սահմաններէն անդին անցնելու։ Բայց այն անհատն՝ որ հանճարաւոր ստեղծագործ երեւակայութեան տէր անձինք՝ կը խրոխտան, կը զոռոզանան, կը հպարտանան և արհամարհանօք կը նային ուրիշներու։ Հոգ չէ, թո՛ղ ուզածնուն չափ պարծենան, հպարտանան ողորմելիներ։ թո՛ղ ուզածնուն չափ մեծ տեսնեն իւրեանց անհատական աշխատութեան ընչին և նշանակութենէ զուրկ արդիւնքն։ Ասոնց բոլորն ալ անհըբաժեշտ է իրրեւ ազգու և բարոյական խթան մարդկութիւնը աշխատութեան մղելու և ապագայ հանճարներուն համար հարկ եղած մտաւորական սնունդն քիչ քիչ մատակարարելու և յեղաշրջումն կատարելու և լրացնելու համար։

Այսպիսի՛ն ան ատեն միայն կարեկցութեան արժանի և ողորմելի դիրքի մը մէջ կը գտնուին, որ ատեն որ՝ օր մ՝ալ ինքզինքին բնաւ կարեւորութիւն չտուող մեղմ, համեստ, արտաքին ցոյցերու կարեւորութիւն չտուող, բայց մտաւորական վսեմ, փայլուն և բարձր կարողութիւններով օժտեալ հանճարաւոր անձի մը երեւան գալովն, մինչեւ ան ատեն վայելած սուտ հմայքնուն անայտ լինին ցաւօք սըրտի տեսնեն և ապշին։ Հանճարք՝ մարդկային սեռին մտաւորական յեղաշրջման ճանապարհին վրայ, հաւասար հեռաւորութեամբ շարուած մտաւորական լոյսերու մէկ մէկ կայարաններ են, լուսեղէն կայարաններ կամ ջահեր՝ որոց լուսովը կարող է մինչեւ վերջը քալել մարդկութիւնը նոյն դժուարընթաց ճանապարհին մէջ։

Մեծամեծ հանճարք, մտաւորական հաստատուն և հարուստ կարողութիւններով օժտեալ ուղեղներ, իրարմէ հեռաւոր միջոցներու մէջ միայն կրնան երեւան գալ։ որովհետեւ մարդկային ընտանիքին պատկանող անհատից մէկ երկու դարերու միջոցին՝ սերունդ առ սերունդ ստացած մտային զարգացման արդիւնքն եղող մասնակի գիտերուն բովանդակութիւնն է որ՝ օր մ՝ալ, իրրեւ հանճար՝ անհատի մը ուղեղին մէջ տպաւորեալ պիտի արտայայտուի

ՀԱՅԿ

ԵՐԵՎԱՆՅԱՆ ԼՈՒՍԱՎՈՐՉԱԿԱՆ ԵՎ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԹԵՐԹ

1888 թվականի Օգոստոս 14-ից սկսած ամեն երկուշաբթի, հանրային գրադարանի սենյակում։

ՍԱՀՄԱՆԱԳԻՐ ԵՎ ԳԻՆԸ

Տարեկան 5 ռուբլի։ Կիսամյակ 3 ռուբլի։ Եռամսյակ 2 ռուբլի։ Ամսական 1 ռուբլի։ Մեկ համար 10 կոպեկ։

ԱՌԱՋԻՆ ԷՋ

Ամենամեծ հարգանքով հայտնում ենք մեր հարգելի բարեկամներին, որ մեր թերթի հրատարակությունը սկսվում է մի նոր դարաշրջանի սեմերին։ Ինչպես գիտեք, մինչև այսօր մեր թերթը հրատարակվում էր Թիֆլիսում, Ալեքսանդրապոլում, Գորիում, Ղարաբաղում, Սևանի ափերին, Ալաշկերտի դաշտում, Արարատյան դաշտավայրում, Նոր Բայազետում, Ամասիայում, Սեբաստիայում, Կարսում, Բաքվում, Թեհրանում, Կոստանդնուպոլսում, Մարսելում, Փարիզում, Լոնդոնում, Նյույորքում, Բուենոս Այրեսում, Սան Ֆրանսիսկոյում, Սիդնեյում, Մելբուռնում, Հոնկոնգում, Սինգապուրում, Բատավիայում, Մանիլայում, Ֆիջիում, Սամոայում, Տոնգայում, Հավայում, Թահիտիում, Նոր Կալեդոնիայում, Նոր Զելանդիայում, Ավստրալիայում, Տասմանիայում, Նոր Գվինեայում, Բորնեոյում, Սումատրայում, Ճավայում, Սելեբեսում, Բալիում, Լոմբոկում, Թիմորում, Ֆորմոզայում, Ճապոնիայում, Չինաստանում, Սիամում, Բիրմայում, Բենգալիայում, Դեկանում, Գանգեսի դաշտավայրում, Հնդկաստանի թերակղզու հարավային ծայրում, Սրիլանկայում, Մալդիվներում, Լակադիվներում, Արաբական ծովում, Սոմալիում, Զանզիբարում, Մադագասկարում, Մավրիկիում, Սեյշելներում, Կոմորներում, Նոր Հեբրիդներում, Նոր Սամոայում, Նոր Ֆրանսիայում, Նոր Գրանադայում, Նոր Բրիտանիայում, Նոր Ֆրիզլանդում, Նոր Ամստերդամում, Նոր Սաքսոնիայում, Նոր Ալբիոնում, Նոր Գվինեայում, Նոր Գալիցիայում, Նոր Ֆրանկոնի